

ПЕРФОРМЕНС ЯК СКЛАДОВА МИСТЕЦТВА ПОЕТИЧНОГО НАЗАРА ГОНЧАРА

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 26.

УДК 821.161.2-1/-9.09-021.191 Гонч. Поезія Н. Гончара

Лучук І. Перформенс як складова мистецтва поетичного Назара Гончара; 12 стор.; кількість бібліографічних джерел –16; мова українська.

Резюме: У статті розглянуто використання перформенсів у поетичній практиці Назара Гончара. Увагу сфокусовано на деяких елементах перформативних технік у його творчості, у його мистецтві поетичному.

Ключові слова: перформенс, мистецтво поетичне, Назар Гончар, поезія.

Мистецтво поетичне Назара Гончара відзначається багатогранністю, оригінальністю, специфічністю. Версифікаторське розмаїття, звертання до паліндромії та візуальної поезії, експериментування зі звуковими виражальними засобами, музикування, театральність та естрадність – все це елементи його мистецтва поетичного. Назара Гончара називають чи не найкращим українським поетом-перформером. І в цьому є великий сенс, адже саме перформативність стала дуже важливою для його творчого самовираження, і він у ній досягнув багато чого. Погляньмо ж – яке місце займає перформенс у мистецтві поетичному Назара Гончара; але спочатку варто навести головніші відомості про нього.

Назар Гончар народився 20 квітня 1964 року у Львові. Закінчив українське відділення філологічного факультету Львівського університету ім. Івана Франка (1986). Після університету декілька років працював методистом літературно-краснавства на Львівській станції юних туристів. Потім працював актором у Львівському театрі ім. Леся Курбаса. Можна сказати, що загалом перебував на творчій роботі. Був поетом, есеїстом, перекладачем, *перформером*, ще багато ким. Вигадав назву «ЛУГОСАД», зафіксував її на письмі 19 січня 1984 року, став співзасновником однойменної групи (Іван Лучук – Назар Гончар – Роман САДловський). Був безпосередньо й вагомо причетний до Асоціації українських письменників, об'єднань паліндромістів «Геракліт (Голінні ентузіаста рака літерального)» і «ПУП (Планетарна Управа Паліндромії)». Заснував поетичний «Театр ледачої істоти» (1991) та студію перформенсу «Perhaps» (2004). Був організатором міжнародного літературного фестивалю «Inscriptis» у Львові (2003–2005), учасником численних літературних акцій і на батьківщині, й за кордоном. Став автором поетичних збірок «Усміхнений Елегіон» (1986), «Закон всесвітнього мерехтіння» (1996, 2007), «Книжечка Назара Гончара Михайловича» (2000), «граНЬ заонач» (2001), «ПРОменеВІСТЬ» (2004), «Не здру гуру дзен» (2008). Його збірки вийшли в перекладі польською («Gdybunt», 2007) та німецькою («Lies dich», 2008) мовами. Видав книжечки для дітей «Казка-показка про Байду-

Немову» (1993), «Суперравлик» (2008), «Рубане-пиляне знов розквітле» (2009). Помер 21 травня 2009 року в Ужгороді.

Спершу варто звернути увагу на питання мінімальних меж поезії, адже це безпосереднім чином стосується перформативності Назара Гончара. І таким чином прослідкуємо розвиток від малого до великого, від давнішого до новішого, від мінімального до всеохопного. Визначення мінімальних чи максимальних меж будь-чого, навіть поезії, є завданням невдячним. Бо мікро і макро буває відносним. І в розмірковуваннях такого плану логіка може видаватися абсурдною, а помилка може стати каноном. Та наразі підійдімо до окреслення мінімуму чи максимуму в поезії чисто формально: поглянемо на величину (точніше: малість) окремого поетичного утворення. Максимальний обсяг такої організації може бути безмежним. Якщо ми можемо усвідомити безмежність Всесвіту, то евентуальна плюс безконечність поезії теж може поміститися в нашій свідомості. Але як визначити мінімальну межу поезії? Який поетичний витвір можна вважати найменшим за розмірами? На цей предмет існує чимало припущень. Наприклад, найменшим і найкомпактнішим поетичним твором може вважатися приказка (за Романом Якобсоном). Мабуть, не кожна приказка, а лише справді поетична перлина, відшліфована віками анонімною народною дотепністю та образномислія. Якщо заглиблюватися ще ближче до мінімуму, то навіть чи не кожне окреме слово первісно мало всі властивості художнього твору, тобто само було поетичним твором (за Олександром Потебнею). Звукове чи знакове оформлення є визначальним для фіксації поетичного утворення. Слово, приказка чи вірш вимовляється (рецитується), або письмово (писемно) нотується. І знову ж таки – яка тут може бути мінімальна межа? Щоб дати якусь конкретну відповідь, наведу нехарактерний, але промовистий приклад. У кінці квітня 1990 року ми з Назаром Гончаром і ще двома російськомовними львівськими поетами (Сергієм Дмитровським і Космодем'яном Возняком) мали спільний виступ у Львівській філармонії. Кожен мав по 15 хвилин для відчитування своїх поетичних текстів. Я чесно в хронологічних рамках від-

читав своє, а потім на сцену вийшов Назар. Він за той свій квадранс не промовив жодного слова, тільки вклонився наприкінці. Публіка або була в захваті, або обурювалась спересердя. Хтось навіть сказав, що то боді-поезія: поезія тіла. Це була справді поезія – без жодного слова, навіть звуку. На сцені стояв поет, мовчав, і це був його поетичний виступ. Значиться, поезія деколи може обійтися і зовсім без слів. Тобто мінімальною межею поезії може бути мовчання. Але мовчання поета [див. 10, 19–20; 11, 23–24]. Про цю мовчазну специфіку критик згодом написав: «Колись Ігор Ринарук підняв тост за Н. Гончара як за “віртуальну реальність”. І в цьому є сенсова глибина, у реальній присутності Гончара вчувається якась його ірреальна відсутність. Назовні це дається взнаки задумою Гончара, довгими паузами. Усім відомо, що Гончар може весь час мовчати, навіть на своєму творчому вечорі. Та його мовчання є промовляючим знаком» [7].

Ще від середини 80-х років минулого століття, коли вже існував ЛУГОСАД і (незважаючи на декларування своєї маргінальності) подеколи почав з'являтися на публічних виступах, Назар Гончар відзначався атракційністю й оригінальністю – це виражалося і в його одязі, і в способі читання віршів, надзвичайно повільному, розтягнутому в часі, з довжелезними паузами. Це було властивістю його природи, його світовідчуття, але вже тоді сприймалося як перформативні риси його поетичних виступів. На грандіозному виступі 29 травня 1989 року в Будинку художника в Києві трьох поетичних груп (були ще «Бу-Ба-Бу» та «Пропала грамота») Н. Гончар вийшов на сцену підстрижений під оселедець (перед тим у перукарні на Хрещатику не зразу могли зрозуміти, яку саме він стрижку бажає) і з синьо-жовтим наплічником, прочитавши у своєму стилі «Апологію Байдужості». А вже від самого початку 90-х років його манера виступів була сформована й відома. На початку 1994 року Микола Сулима у статті (властиво доповіді для конференції до 10-ліття ЛУГОСАДу) «Авангард і ар'єргард (Феномен літературної групи ЛуГоСад)» мав усі підстави зазначити: «Я лише кілька разів бачив виступи “ЛуГоСаду”. Однак і цього досить, аби сказати, що можна говорити про елементи модного перформансу в цих прилюдних читаннях, особливо це показово для виступів Назара Гончара. Звичайно, все це належить до характерних особливостей саме групи “ЛуГоСад”» (цитата за «Матеріалами до біобібліографії ЛУГОСАДу», що друкуються). Та справжнім перформером із трьох лугосадівців можемо вважати тільки Назара Гончара.

Назар Гончар здійснив багато перформенсів – всіх і не перелічити (з часом варто було б скласти якомога вичерпніший їх список), більшість в Україні, але мав чимало їх і закордоном – у Польщі, Австрії, Німеччині... Звернімо увагу на деякі з тих, про які були оперативні друковані

відгуки. Назар Гончар спільно з Крістіаном Льюдлем та Лідією Шімкуте здійснив у Львові 28 серпня 2001 року перформенс, про який написали принаймні два очевидці. Свою версію подала Анастасія Канарська у статті «Крісло для... Поезії», зазначивши зокрема таке: «Назар Гончар запрошував на перфоманс у театр ім. Леся Курбаса... Спільний українсько-австрійський проект “Ostergemeine ‘nАвстр’ук-geich”... створив для львівського глядача перфоманс “Преображення, тобто Поезія”. Діяли три особи: Лідія Шімкуте (Австрія-Литва), Крістіан Льюдль (Австрія), Назар Гончар (Україна)... А тепер уявіть собі залу театру ім. Леся Курбаса. Самотнє крісло. А далі стоять двоє чоловіків – спина до спини. Флегматичний Назар Гончар і експресивний Крістіан Льюдль... Можливо, це було крісло для Поезії?!» [8]. Версія ж Назара Федорака подана у статті «Австро-їна – поетичне преображення», у якій зазначено: «...перфоменс львівського поета Назара Гончара й австрійського літератора Крістіана Льюдля під назвою DICHUNG ALS VERKLAERUNG. За версією самого Гончара – “Поезія як Преображення”. Хоч останнє слово – вельми багатозначне: це і “прояснення”, і “просвітлення”, і “прославлення”... Натуралізація Преображення. Матеріалізація Поезії. ПОЕЗІЯ ЯК ПРЕОБРАЖЕННЯ! Сцена, чимось до болю схожа на фінальні акорди “Дракули” Френсіса Копполи...» [14]. Той самий перформенс дає поживу для різних трактувань, бо глядачі хоч-не-хоч є його учасниками, а кожен сприймає дійство в силу свого розуміння, своїх відчуттів.

До слова, у цих двох матеріалах присутні й деякі теоретичні нюанси. Так, А. Канарська посилається на мистецтвознавчу дефініцію: «Перформанс (англ. performance) – концептуалізоване дійство за участю самого митця чи групи людей. Завичай пов'язане з виявленням біологічної і технічної енергії, яка набуває символічної форми сучасного ритуалу. Переживання, характер свідомості, поведінка в момент людського спілкування – усе це перформанс “відтворює” жестами, позами, розміщенням у спеціальному просторі тощо” – це мистецтвознавче визначення цього видовища. У нас же прийнято називати ним будь-яке незвичне дійство, не заглиблюючись у його суть. Але бувають і винятки з правил» [8]. До таких винятків належать і перформенси Н. Гончара. Н. Федорак наче дискутує з попереднім формулюванням: «Мабуть, не варто вдаватися до енциклопедичних визначень, але, як на мене, перфоменс – це такий жанр, який неможливо збагнути ДО КІНЦЯ навіть його авторів-виконавців, натомість пропонувати свої версії баченого можна БЕЗ КІНЦЯ...» [14].

На Міжнародному мистецькому симпозиумі «De Novo: Індустріальна реальність», який відбувся 15-30 вересня 1999 року у Львові, Н. Гончар мав декілька перформенсів, зокрема дослівно гончарський, коли виліплював земну ку-

лю чи глобус на гончарному крузі під рецитуння власних віршів. Хоч поезія і зведена часом до мовчання, проте поетичні перформенси зазвичай не обходяться без словесно виражених елементів, тобто віршів чи їх частин. А вірші треба спочатку написати, а не складати на ходу, бо в кращому разі це вийде дотепна імпровізація, а в не кращому – якесь буріме чи реп. Тарас Антипович, коли йшла мова про Гончареву збірку «ГраНЬ заонач», зазначав: «...у спогляданні химерного хреста із перекручених літер на обкладинці, згадуєш тезу Юрія Лотмана про те, що *“поетичний твір є складно побудованим сенсом”*. Якщо вірити науковцєві, Назар Гончар, попри все пише саме поезію, а не щось інше» [1]. І такі «складно побудовані сенси» в мистецтві поетичному Н. Гончара виявляються на різних рівнях: від графіки до міміки, від мовчанки до співу, від затаєних значень до вуличних гепенінгів.

Про березневий перформенс 2003 року написала Наталка Сняданко: «Акція проходила під назвою “Гончар (у)являє” і не обмежувалася тільки шевченківською тематикою, хоча відзначати традиційні для березня шевченківські свята є характерним для поета, як оголосив він під час акції. Насамперед Гончар “уявив” зал Музею етнографії, обплівши його павутинням із мотузок, а у центрі цього павутиння постав сам із рукописами і пляшкою пива...» [13]. Шевченківська тематика виявлялася в паралельній назві цього перформенсу: «А соловейко не за тих».

Сам Назар Гончар у лютому 2004 року в невідписаній статті «Щастя! – Іванові» задекларував деякі перформенси, що мали відбутися далі: «У перспективі – березнева акція з календаря ювілейного року “Лугосаду”. І Назар Гончар задалегідь запрошує публіку готуватися до його нового перформенсу, приуроченого до Міжнародного дня театру. Запланований перед тим трамвайний перформенс стане анонсом чи прелюдією до перформенсу, присвяченого Каменяреві. Свого часу Назар Гончар вже присвячував Франкові свій перформенс, але цього разу він ставить наголос на слові “Каменяр”, розтлумачуючи його сенс, як “покровитель Камен, Муз”. Відбуватиметься “каменярський” перформенс під кам’яним пам’ятником Каменяреві навпроти іменного Франкового університету. Матеріалом для нього стануть рукописи Назара Гончара, вогонь та добутий попіл. Цим попелом поет напише інший текст. Акція називатиметься “ПаліноДія” (де палінодія розкладається на “паління”, “інший”, “дія”). До того ж є й інша прив’язка до Каменяра-Франка, адже це в його текстах Назар Гончар уперше вичитав слово “палінодія”! Отож, задумка цього перформенсу давня, і Назар навіть мало не реалізував її в запланованому на серпень минулого року фестивалі “Весь Львів – театр”, який насправді не відбувся з організаційних (чи то пак неорганізаційних) причин. Та на все свій час.

Сподіваємося, цього разу ніщо не завадить львів’янам стати свідками Назарової “ПаліноДіи”, до того ж її, як і трамвайну акцію, котра охопить маршрутом три пам’ятники (Шевченку, Шашкевичу, Франкові), фільмуватиме телевізія для арт-репортажів» [4]. Коли Назар Гончар заснував у квітні того ж року студію перформенсу PERHAPS, сам це прокоментував у знову ж таки невідписаній статті «PERHAPS (PerformanceHappeningStudio)»: «Заснування студії не є кроком всупереч собі самому. Навпаки, логічним кроком до втілення мрії – “невідчепливої ідеї” тілесної Словесности. Хоч епізодичне, але тривале (з кінця вісімдесятих минулого століття) заняття візуальною (фігурною-кінетичною-театральною) поезією і різноманітними формами перформенсу зокрема рано чи пізно мусило призвести до чогось схожого. Формулу “Театр ледачої істоти” (що постала в ніч на 19.08.1991 і досі не раз була вживана під час театралізованих виступів) могли би й далі вважати за придатну, але: ТЛІ є насамперед означенням персонального спостережництва головно за відчуттями самого ж спостережника, а студія передбачає не лише набуття й дослідження внутрішнього досвіду, але й його удоступнення для інших. Концептуально-театральне мистецтво, по-моєму, переважно таки варто коментувати, йдеться про авторський коментар перформера. Спочатку коментар щодо студії. Нерегулярно періодично будуть відбуватися перформенси як сольні, так і ансамблеві (серед них і з залученням публіки), як поетичні, так і політичні, як пов’язані один з одним сюжетно, так і самодостатні. Як такі, де текст визначає концепт, так і такі, де концепт визначає текст. Як за велінням серця (чи власне Музи на ймення Психе-Я), так і на замовлення (фірмова реклама, напр., для якоїсь фабрики кондомів, якогось універсального банку тощо). Студія – відкрита для критиків-аналітиків, для носіїв концептів, для волонтерів-асистентів. Далі приблизний календар акцій на найближчий час зі стислою вибірковою їх характеристикою...» [5].

Тут вже явно йдеться про «тілесну словесність», про поєднання текстової поезії з розмаїтими прилюдними видами її подачі. Не всі з цих задекларованих перформенсів відбулися, а про деякі з тих, що відбулися (і з незадекларованих), є свідчення очевидців. Наприклад, от що писала Лідія Мельник у березні того ж року: «Перформенсом на тлі виставки “350 років” розпочалась у “Дзизи” нова акція львівського літератора Назара Гончара, відомого своїми оригінальними – часто до незбагненності – проєктами. Актуальний винахід Гончара, щоправда, приурочений не стільки до 350-ї річниці “Росії в Неросії”, скільки до двадцятиліття Лугосаду, однією зі складових якого, власне, й є гончарівське “ГО”. Ідею своєрідного літературного фестивалю поет намагався втілити вже років зо п’ять, аж до часу, коли вона вперше інкарнува-

лася минулого року в спільному українсько-польському проєкті “Скрипти/Inscriptis”. Цьогоріч невтомний поет, який часто сам собі дивується: “Чи то я ще дітвак, чи то вже маразматик” – продовжив реалізацію власних літературно-громадських задумів, заснувавши студію PERHAPS (PerformanceHappeningStudio)» [12]. А Галина Гузьо того ж таки березня занотувала таке: «Перформенс вважають “незаконним синоним мистецтва”. Його суть у тому, щоб шокувати публіку, зламати якісь стереотипи. Студія перформенсу Гончара презентуватиме здебільшого літературні акції. Перша з них – “Вдячність ‘державі’” – відбулася відразу після прес-конференції. Літератор привселюдно замялював у своєму паспорті російськомовний напис “Паспорт гражданина Украины”, зробив ксерокопію і приєднав це “творіння” до кількох розмальованих і розписаних аркушів паперу. Такою була реакція поета на виставку “350 років потому”, присвячену Переяславській раді. Того ж дня Назар Гончар зробив перформенс “Автопортрет у трамваї” – читав поезії, ходячи по салону одного з львівських трамваїв... – Студія перформенсу – мандрівна, – зауважив Назар Гончар. – Де я – там і студія» [6]. Ще декілька років перед тим Тарас Антипович сказав, що Назар Гончар – «одноосібний представник жанру вуличної поетичної агітації в сучасній українській літературі» [1], можна було б додати, що й трамвайної, але сам же Назар Гончар у статті «Першезвітня PERHAPS», підписаній Nazzy Potter, засвідчив: «Концепція “АВТОПОРТРЕТУ У ТРАМВАЇ” передбачала можливість трансформенсу в гепенінг, а гепенінг – це, як відомо, непередбачуваність. Парадоксально ця імпреза змінила свою первісну концепцію. Недаремно Влод Кауфман у напутньому слові бажав мені порозуміння з усіма можливими інстанціями (владою, самим собою, Богом...). Публіка виявилася неготовою. За 20 присвячених ювілею Лугосаду хвилин 4 рази я заходив до трамваю (в оранжевій футболці поверх куртки, з писаною торбою, з капелюхом-артефактом, зі стосом книжок), їхав одну зупинку і виходив навіть без спроби рецитацій чи агітацій за Лугосад чи “ПАЛІНОДІЮ”. Усне спілкування взагалі було обмежене за професійною ознакою: кондукторкам на запит щодо оплати проїзду я пропонував мою “Казку-показку” (комікс) і отримував санкцію на дармову поїздку. Та їздив даремно: натхненний власною екстравагантною інтравертністю, здивованими й настороженими очима публіки і спогадом про “так нічого й не пояснив” (САД), того ж дня я написав нову трамвайно-автопортретну версію ламаною латиною» [2].

До свого сорокаліття 20 квітня 2004 року Назар Гончар провів акцію, яка була задекларована як «Лугосадіння». Про деякі моменти цього

дійства написала одна з очевидців Оксана Керик: «Львівський літератор Назар Гончар відсвяткував свій сороковий день народження – і перетворив це на літературно-мистецький перформенс. Від одинадцятої години ранку до сьомої вечора він стояв біля входу до КМЦ “Дзига” і приймав подарунки від колег-митців. Поет запасся папером та олівцями, які видавав усім, хто хотів намалювати йому картину-подарунок. Цією пропозицією скористалася, зокрема, львівська художниця Леся Квик, яка зобразила “Поета і музу” лише за... 20 секунд. Реставратор Андрій Макаровський подарував ювіляру листя клена, хитромудро запаяне у папір, а Іван Лучук – карикатури на портрети учасників літературного об’єднання “Лугосад” (його членами є Назар Гончар, Іван Лучук та Роман Садловський)» [9]. Слід зазначити, що Н. Гончар декламував і свої вірші час від часу, тому це ще й поетичний перформенс. Але чому саме «Лугосадіння»? У це мало хто був посвячений, тому варто при цій нагоді розтлумачити нюанси. Назар ще за часів утворення ЛУГОСАДУ цікавився галльським гороскопом, навіть вірша відповідного написав. Так от, за цим гороскопом, сам Назар – Клен Мудрий, Роман Садловський – Горіх Пристрасний, а я – Сосна Витончена. І ключовим моментом перформенсу (о третій пополудні) було садіння у художньому величенькому вазоні (чи то стилізованому басейнику) сосни, тобто мені присвяченого дерева, яке згодом Назар пересадив у садку під вікнами Романа. Тому й «Лугосадіння». До слова, Назар Гончар довго носився з так і не зреалізованою ідеєю посадити на пагорбі у парку Знесіння сосну, клена й горіха, щоб їх було видно при одному із залізничних в’їздів до Львова.

Вже в липні того ж року Назар Гончар із розчаруванням писав: «А студію перформенсу PERHAPS я взагалі застудив, тобто заморозив наразі. Останнє, що вистудіяв, – то це ще на День міста повторна спроба збору підписів за “Коронацію Ратуші”. Об’єктивні й суб’єктивні чинники спричинили нерезалізованість “Bull-gag-off”-а, “Невипиваної чаші”, а відтак і “Слідчих дій пам’яті”, що в свою чергу долучилося до розвитку моїх депресивних тенденцій. Трудно бути перфекціоністом, постійно наражаючись на розмаїті збудники-привідники резигнації. Нормальною неврастенічною реакцією є, наприклад, сплячка. Сни ж на осонні бувають здебільшого дебільно-рябокобилячі» [3]. Щоправда, потім було ще чимало перформенсів, головним чином за кордоном, про які є свідчення в періодиці, теж переважно закордонній.

Наприклад, у статті «Винятково лагідний козак», присвяченій пам’яті Назара Гончара, Герман Шльоссер писав: «Слід зазначити, що митці-перформансисти висловлюються не в самих лише текстах, а також (і навіть насамперед) – у своїх театралізованих виступах. А хто займається “перформансивною” цілком поважно, той ціле своє життя пере-

творює на мистецьке існування. Назар Гончар власне й був такою наскрізь поетичною з'явою: поголену голову прикрашало одне-єдине пасмо, він носив густу бороду, яка донизу роздвоювалася. З точки зору людини Заходу, його зовнішній нестандартний вигляд був типовим для мистецького середовища...» [16].

Польська перекладачка віршів Назара Гончара Анета Камінська есей пам'яті Назара Гончара назвала «Chwilowo poza zasięgiem czyli ostatni performance Nazara Honczara» [15], бо тоді, коли вона не могла додзвонитися до Поета, то було 21 травня 2009 року...

Література

1. Антипович Т. Бойові листки пана ГО // Книжник-review. – 2001. – № 20. – Жовтень. – С. 13. – (Рубрика «Концепт»).
2. [Гончар Н.]. Першезвігня PERHAPS // Поступ. – 2004. – 1 квітня. – Підп.: Nazzy Potter.
3. [Гончар Н.]. Сонні сонця і сон сонцесяйний // Поступ. – 2004. – 14 липня. – Без підп.
4. [Гончар Н.]. Щастя! – Іванові // Поступ. – 2004. – 24 лютого. – Без підп.
5. [Гончар Н.]. PERHAPS (PerformanceHappeningStudio) // Поступ. – 2004. – 25 березня. – Без підп.
6. Гузьо Г. Аби не «звар'ювати» – треба «грати вар'ята», – переконує поет Назар Гончар, влаштовуючи свої перформенси на вулицях міста // Високий замок. – 2004. – 31 березня.
7. [Звездін О.]. Перебендя // Поступ. – 2000. – 7-8 листопада – Підп.: Олександр Пасічний.
8. Канарська А. Крісло для... Поезії // Поступ. – 2001. – 6-12 вересня. – (Рубрика «Гончар»).
9. Керик О. Муза з'явилась за 20 секунд // Високий замок. – 2004. – 24 квітня.
10. Лучук І. Ніби поезієзнавчі шкідці. – Львів: ДНТ, 1996. – 32 с. – (Серія «Літературознавчі студії». Вип. 1).
11. Лучук І. Триєдине поезієзнавство. – Львів: Астрон, 1998. – 108 с. – (Серія «Літературознавчі студії». Вип. 4).
12. Мельник Л. Перформенс у трамваї та інші палінодії. PERHAPS – нова мистецька акція Назара Гончара // Львівська газета. – 2004. – 30 березня.
13. Сняданко Н. «А соловейко не за тих». Акція Назара Гончара «Гончар (у)являє» // Львівська газета. – 2003. – 31 березня.
14. [Федорак Н.]. Австро-іна – поетичне преображення // Поступ. – 2001. – 8-9 вересня. – (Рубрика «Перформенс»). – Підп.: Назар Лесів.
15. Kamińska A. Chwilowo poza zasięgiem czyli ostatni performance Nazara Honczara [Електронний ресурс] // Доступно з: <http://www.literackie.pl/artykuly.asp?idautora=87&idtekstu=2439&lang=PL>
16. Schlösser H. Ein äußerst sanfter Kosak // Wiener Zeitung Printausgabe vom Samstag, 30. Mai 2009 [Електронний ресурс] // Доступно з: <http://www.wienerzeitung.at/DesktopDefault.aspx?TabID=3947&Alias=wzo&cob=416916&Page11987=10>

Іван Лучук

Перформенс как составная часть поэтического искусства Назара Гончара

Резюме: В статье рассмотрено использование перформенсов в поэтической практике Назара Гончара. Внимание сфокусировано на некоторых элементах перформативных техник в его творчестве, в его поэтическом искусстве.

Ключевые слова: перформенс, поэтическое искусство, Назар Гончар, поэзия

Ivan Luchuk

Performance as part of Nazara Honchar's poetic art

Summary: In the article the question is about the poetic performance of Nazara Honchar. Attention is concentrated on some elements that it use in his creation, in his poetic art.

Key words: performance, poetic art, Nazara Honchar, poetry

Лучук Иван – кандидат філологічних наук, докторант Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України.